

VÍCTOR MORA: «AQUEST ÉS EL PAÍS DELS PIRATES»

La maledicció del capitán Trueno

Víctor Mora i el seu personatge «EL capitán Trueno» són actualitat aquests dies, però no com a ell li agradaria. La disputa dels drets d'autor són una constant en aquest país. Amb «El capitán Trueno» la pirateria ha saltat de les seues planes i l'ha abordat des de la realitat.

David Castillo Buils

Víctor Mora, creador i guionista de personatges tan populars com «Capitán Trueno», «Jabato», «El corsario de hierro», «Dany Futuro» o «Tallaferro l'Almogàver»; col·laborador habitual de les més prestigioses revistes de còmics inter-

nacionals i un dels narradors catalans més destacats de l'actualitat amb novel·les com *Els plàtans de Barcelona* o *El tramvia blau* torna a publicar noves aventures del famós capità creat amb el dibuixant Lluís Bermejo. Paral·lelament a aquest esdeveniment, una editorial del grup Zeta ha retrobat els nefastos mètodes dels pitjors temps d'editorial Bruguera, republicant els primers episodis de Trueno sense respectar els drets del *copyright*, ni tan sols col·locar el nom dels autors a l'edició.

Durant dècades, Trueno va lluitar contra pirates i lladres que mantenien les injustícies. El que no va pensar Mora a l'any 1956 quan el va crear és que l'hauria de defensar ell mateix contra altres pirates molt més perillosos.

—¿Senyor Mora, quina mena de maledicció arrossegueu els drets del Capitán Trueno?

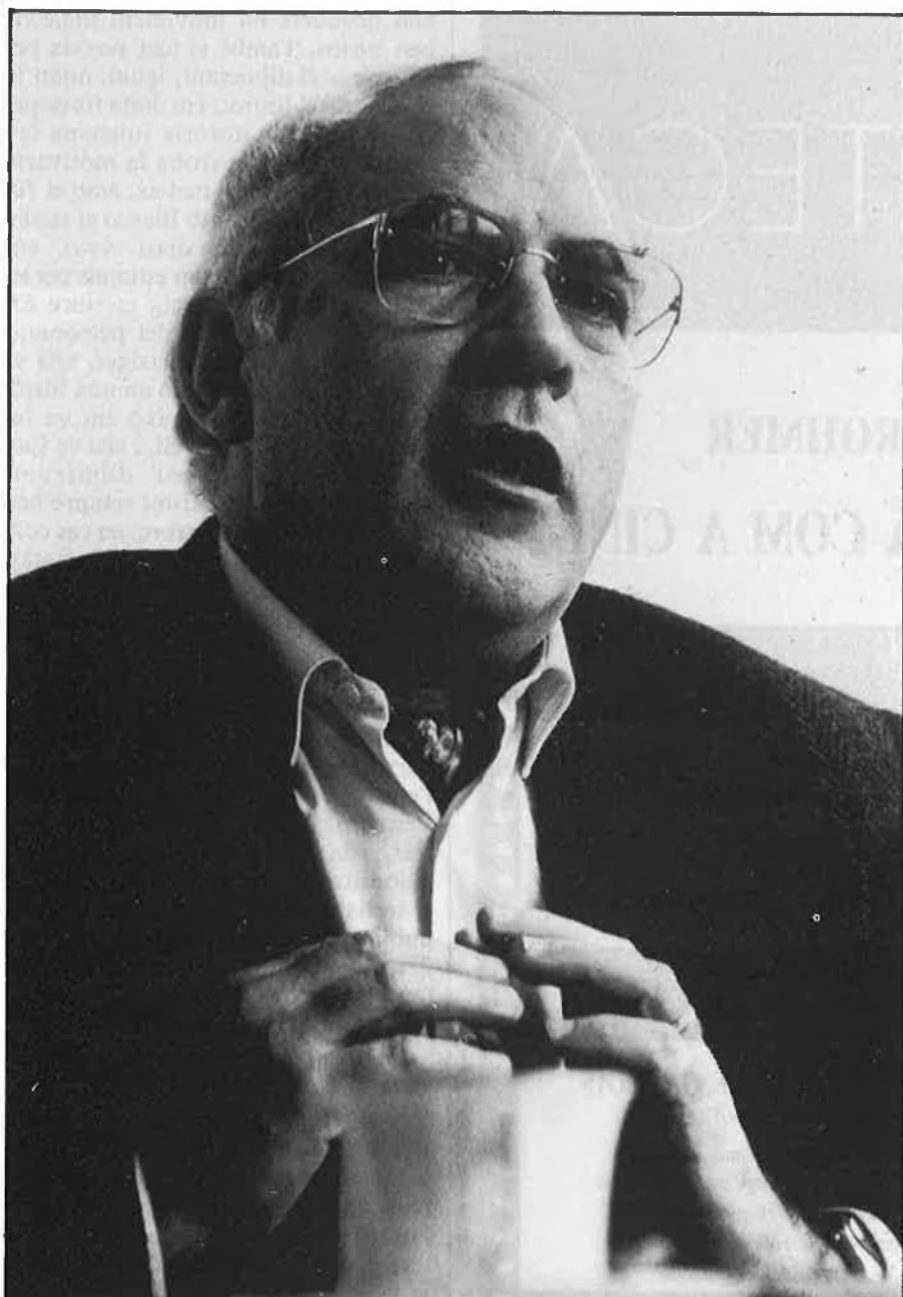
—En efecte, arrossegueu una maledicció. En aquest país es considera que els autors no han de cobrar drets; de fet, la història comença amb els 618 primers quaderns apaïrats de Trueno, quan editorial Bruguera registrava al registre de la propietat industrial els personatges sense explicar-te'n les conseqüències ni demanar-te permís. En aquell moment era com si aquesta editorial et permetés treballar amb el teu personatge i estaven tan segurs que aquests personatges serien seus durant tota la vida, que es permetien el luxe de registrar-los al registre de la propietat intel·lectual de Madrid. A l'any 1956, de la propietat intel·lectual, se'n fotien com d'aquí a Sebastopol. Es pensaven que tenir la marca ja era suficient, no donaven cap valor a la màgia personal dels autors i no tenien cap respecte al fet literari.

—No estem en la mateixa realitat social i política dels anys cinquanta, ¿com s'haurien de controlar aquestes atemptats culturals?

—Sí, és cert això primer que diu, però l'any 1987 tingui un problema de propietat intel·lectual i vagi pels jutjats a veure què li diuen. O bé no saben de què va, o bé no tenen temps o estan col·lapsats. També hi ha una insensibilitat total cap aquests problemes, i més encara si es tracta d'un còmic que està considerat absolutament subcultural. La paradoxa resulta que, si hi ha un cas d'aquests amb una novel·la per dues-centes mil pessetes, es troba un gran ressò, però si es tracta d'un tebeo que mou milions i milions de pessetes, ningú no en fa cas. El 1987 encara s'ha d'aprovar la famosa llei de la propietat intel·lectual, que esperem que actualitzarà aquestes situacions i que aquestes coses quedaran clares i codificades i no s'haurà d'anar a estiracabells com es va ara.

Fa dos anys vaig denunciar a dues comissaries de Barcelona i Madrid un editor que publicava il·legalment els

DOMÈNEC UMBERT

«Trobo una publicació als quioscos d'una obra meva on ni tan sols figura el meu nom».

primers quaderns del *Capitán Trueno*. El primer jutge va dir: «No ha lugar», o sigui, que un senyor que reproduïx tots els *Trueno* i ara comença amb els *Jabato* ho pot fer perquè la pirateria és una cosa admesa. Diuen a l'estranger que Espanya és el paradís dels pirates. L'última ha sigut l'avís que m'han enviat per veure si em ratifico amb aquesta denúncia. Amb tot això passen els anys i aquest editor pirata ja té inclús un catàleg a tot color amb les meves obres i d'altres autors sense posar peu d'impresma ni res. Dels primers 618 quaderns de *Trueno*, aquest senyor ja en porta publicats uns quatre-cents. Això és la lluita per la propietat intel·lectual.

—¿Aquestes situacions no el cre-

men, el fet que els seus personatges siguin piratejats per grans i petits editors?

—Em cremen des de tots els punts de vista, des del material fins al moral, i econòmicament em produeixen unes despeses extraordinàries. Ara em trobo amb la situació actual. D'una banda, tinc els nous episodis de *Trueno* amb el dibuixant L. Bermejo per l'Editorial Planeta-Agostini, amb totes les condicions i el *copyright* perfectament legals i ens trobem amb una edició d'Ediciones B del grup Zeta on ni el meu *copyright* ni el del dibuixant Ambrós apareixen. Aquesta és una reedició de les primeres aventures de 1956; a més, ha posat a peu d'impresma «Titularidad y derechos reservados a

favor de la propia editorial», o sigui, que també han heretat, a part dels estocs, els mateixos mètodes de l'editorial Bruguera dels anys cinquanta. Em trobo amb una publicació als quioscos d'una obra meva on ni tan sols figura el meu nom, és una agressió i també una vergonya per a tots nosaltres el fet de la sortida d'una història sense el nom dels autors, és a dir, anònimes. La situació és del tot surrealista, s'ha arribat a extrems com el de Jesús Blasco, que, a part de no cobrar els seus drets, no li volen tornar els quaranta originals que tenia l'editorial.

—Vostè ha treballat a revistes internacionals com *Pilote*, *Metal Hurlant*, *L'echo de Savanes*, *Heavy Metal* o *Zack*, entre d'altres. ¿S'ha trobat en uns altres estats amb problemes d'aquest tipus?

—Mai. Per exemple a França o Bèlgica aquestes coses estan superclares; hi ha lleis de la propietat intel·lectual i sindicats i associacions professionals fortes. Els editors sempre utilitzen uns contractes molt especificats. També hi ha problemes, però mai com els d'aquí. Fa ja deu anys que amb Víctor de la Fuente vam fer uns capítols de la història de França en còmics per a l'editorial Larousse. Cada any en rebo els meus drets, puntualment. Porto molts anys treballant per a l'editorial Dargaud i mai no he tingut problemes. Crec que a Espanya hi ha un problema d'endarreriment de la societat per una sèrie d'esdeveniments històrics que tots sabem i per aquests problemes la nostra societat és endarrerida en molts aspectes, espero que mai coneixereu el clima que es vivia ací als anys cinquanta. Ara, pel fet de defensar-me de les agressions, sembla que sigui bel·licós, com si a un no li agradés viure tranquil.

—Ha col·laborat amb diferents dibuixants Ambrós (Trueno), Annie Goetzinger (Felina), Tonio Parrás (Els inoxidables), Hidalgo (Al Dany) o Blasco (Tallaferro). ¿Aquests dibuixants han definit i marcat els seus personatges?

—Naturalment, crees un personatge i, al dibuixant, li dones unes característiques físiques, inclús com van vestits. Si no tens un bon dibuixant, el treball se'n va en orris. És una col·laboració essencial.

—¿Com han funcionat les mútues influències dibuixant-guionista?

—Jo puc dir el meu enfocament de la qüestió. Quan treballa amb un dibuixant, sempre penso treure'n el millor profit estètic. El guionista juga una mica el paper d'agitador cultural, de fer-li vèncer les dificultats i tot el tre-

FILMOTECA

CICLE ERIC ROHMER LA LITERATURA COM A CINE

MARÇ

DILLUNS 30

MA NUIT CHEZ MAUD

110 minuts. 1969 (FRANÇA)

Guió: Eric Rohmer
Fotografia: Néstor Almendros
Intèrprets: Jean Louis Trintignant
Françoise Fabian

DIMARTS 31

LE SIGNE DU LION

100 minuts. 1959 (FRANÇA)

Guió: Eric Rohmer
Fotografia: Nicolás Hayer
Intèrprets: Jess Hahn
Van Doude

ABRIL

DIMECRES 1

LA COLLECTIONNEUSE

88 minuts. Color. 1966 (FRANÇA)

Guió: Eric Rohmer
Fotografia: Néstor Almendros
Intèrprets: Patrick Bauchau
Haydée Politoff

DIJOUS 2

PERCEVAL LE GALLOIS

138 minuts. Color. 1979 (FRANÇA)

Guió: Eric Rohmer (sobre el
texto de Chretien de Troyes)
Fotografia: Néstor Almendros
Intèrprets: Fabrice Luchini
André Dussolier

DIVENDRES 3

PAULINE A LA PLAGE

94 minuts. Color. 1982 (FRANÇA)

Guió: Eric Rohmer
Fotografia: Néstor Almendros
Intèrprets: Amanda Langlet
Arielle Dambasle

DISSABTE 4

LES NUITS DE LA PLEINE LUNE

105 minuts. Color. 1984 (FRANÇA)

Guió: Eric Rohmer
Fotografia: Renato Berta
Intèrprets: Pascale Ogier
Fabrice Luchini

Totes les projeccions tindran lloc a les 19.30 hores al Centre Cultural de la Caixa d'Estalvis de València. Plaça de Tetuan, 23.
ENTRADA LLIURE.

CAJA DE AHORROS DE VALENCIA
CAIXA D'ESTALVIS DE VALÈNCIA

ball produeix un moviment dialèctic ben curiós. També el text serveix per a inspirar el dibuixant; igual, quan jo veig el text il·lustrat, em dona força per continuar. Una història funciona òptimament quan es troba la motivació dins de l'equip. Ara mateix, amb el *Tallaferro*, que faig amb Blasco al suplement setmanal del diari *Avui*, ens estem divertint i trobem estímuls per les dues bandes. Quan vaig escriure *Els misteris de Barcelona* del personatge Felina, amb Annie Goetziger, ella va transformar el meu guió en una història brillant i màgica, això em va fer posar-me al mateix nivell, i així va funcionar el matrimoni dibuixant-guionista. Els dos artistes sempre han d'invertir un mateix esforç; en cas contrari, es produeix el divorci i la catàstrofe financera.

—¿Quants dibuixants han col·laborat a la vida del Capitán Trueno?

—Primer Ambrós, el gran dibuixant valencià Ambrós. Després, Angel Pardo, Fuentes Man, un gran dibuixant barrocs molt bo; també, Jesús Blasco en l'etapa 1986 i ara a la nova edició Lluís Bermejo. També n'hi ha hagut d'altres, i la sèrie també ha tingut més guionistes, sobretot en èpoques en què el treball em superava, quan es feien publicacions subsidiàries. El *Capitán Trueno* va donar molta feina i, per tant, molts llocs de treball a les empreses, no només a nosaltres.

—¿Es podrien trobar els perquè del flux mercat de còmics estatal?

—Bé, aquí durant anys els tebeos han estat per a un públic infantil i juvenil. Això era quasi una tradició del país i també el problema de la censura impedia crear unes publicacions que interessessin un públic adult. Després de la mort de Franco, s'han creat revistes per a adults, però s'han transformat en publicacions minoritàries pels tiratges. De vegades, surten històries formidables que els adults no volen portar a casa perquè no les vegin els nens. Tothom s'ha abocat a aquest tipus de revista i el mercat infantil ha quedat de banda, oblidant que molts dels àlbums que es publiquen a Europa són per a tots els públics.

—Un dels aspectes que més crida l'atenció és el fet de ser un dels millors guionistes de còmic internacional i, en canvi, com a novel·lista només sigui conegut als Països Catalans...

—En realitat, vaig començar a escriure en castellà i vaig guanyar el premi Sésamo. Per raons de defensar la llengua, vaig començar a escriure en català. Això ha comportat que a Catalunya sigui una mica conegut sobre-

tot per la novel·la *Els plàtans de Barcelona*, de la qual s'han fet set o vuit edicions, però a la resta de l'estat no es coneix pràcticament aquesta vessant de la meua obra. Tothom em coneix com el pare del *Capitán Trueno*, un personatge que ha impactat enormement.

—*La seva trilogia: Els plàtans de Barcelona, París flash-back i El tram-*

DOMÈNEC UMBERT

«Després de la mort de Franco, s'han creat revistes per a adults, però s'han transformat en publicacions minoritàries pels tiratges».

via blau, publicades per Editorial Laia, són un model d'aquest tipus de novel·la realista que explica la vida d'un personatge des de la infantesa. ¿És Lluís Martí un alter-ego, un doble que recull les seves vivències personals?

—En moltes coses, sí; en d'altres, no. D'aquesta trilogia de vegades s'ha dit que era autobiogràfica, però aquesta acusació no és bona perquè la majoria de les situacions són fictícies. També s'ha de dir que, d'altra banda, hi ha un fil continu, un alter-ego de la meua vida.

—*Inclús el nen que retallava els soldadets de cartró al balcó...*

—Efectivament, aquell nen he estat jo, però hi ha molts fets de la meua vida que no han sortit mai a les novel·les i hi ha molts personatges que els lectors creuen que he conegut i que són totalment inventats. Una vegada en una reunió d'escriptors catalans vam llegir cadascú un conte. Jo vaig contar una història que explicava l'arribada de la policia a la casa d'una gent menestral i la situació d'un adolescent que era allà. El conte va agradar molt i tots van dir-me que era autobiogrà-

fic, ningú no arribà a destriar la ficció de la realitat. És una situació empipadora, però què hi farem...

—*¿Manté la teoria del compromís intel·lectual i històric que fins ara han portat els homes d'esquerra?*

—Sí, aquestes coses han quedat molt menyspreades darrerament. L'altre dia als Encants de Barcelona, on vaig molt sovint a comprar llibres vells, em vaig

franquistes, ¿com veu l'estat actual de les coses?

—Vull fer una apreciació. A la pressó només he estat sis mesos, més divuit dies a jefatura. No he fet tant com molts homes de la meua generació que sortien i entraven amb continuïtat. Els meus exilis van ser confortables, perquè vaig tenir la immensa sort de poder escriure en la llengua del país on era, a França. El meu exili va ser molt més confortable que el de molts homes i dones que van haver de sortir per raons polítiques o econòmiques i que ho han passat horriblement.

La situació present per a un home com jo, que ha passat la major part de la seva vida sota una dictadura, és molt millor que l'anterior. En aquesta societat continua havent-hi injustícies i hi ha moltes coses que no m'agraden. El desig seria que la democràcia fos millor, que la gerència dels interessos capitalistes i del patró dels Estats Units fos pensant una mica més en els treballadors. M'esgarrifo quan sento polítics que diuen que l'estat del benestar s'ha d'acabar, és a dir, que s'ha d'anar d'una manera més dura a l'estil Reagan, que retallar el benestar de les majories. No es pot mai retallar els beneficis obtinguts durant anys de lluites socials. No vull ser massa crític amb els socialistes, perquè ho tenen molt difícil, però el veritable problema és la quasi desaparició d'una esquerra més dura com la dels comunistes o d'una esquerra més radical, tampoc no vull mitificar els comunistes.

—*Sempre s'ha sentit fidel a la seva particular visió d'home de carrer, d'un ciutadà més. ¿Creu que l'home pot variar el destí individual i col·lectiu amb la seva lluita personal?*

—Molts destins individuals fent pressió poden fer variar el destí col·lectiu. Nò hi ha dubte. També un destí individual pot variar el col·lectiu, sigui el cas nefast del III Reich amb Hitler o el menys nefast de la Revolució russa amb Lenin.

—*¿Quina afinitat més destacable pot apuntar entre personatges seus tan diferents com Trueno, Felina, Jabato o Lluís Martí?*

—És difícil, uns són lluitadors per la llibertat dels oprimits a l'estil dels cavallers errants, Felina, en canvi, és també una justiciera, però amb dosis d'humor i misteri. Tots aquests personatges són d'un mateix narrador i tots ells: Lluís Martí, Trueno i els altres han estat escrits amb el mateix esforç i amb el mateix respecte per la gent que ho haurà de llegir, això sí que ho puc assegurar. □